

מבט על, גיליון 339, 4 ביוני 2012

האם לבנון תיגרר לעימות צבאי בשם אינטרסים זרים?

יורם שוייצר ועוז גרטנר¹

דברי האיום שהשמיע השבוע עלי לארגיאני, יושב ראש הפרלמנט האיראני ואחד האנשים המקורבים ביותר למנהיג איראן, כי התקפה של המערב בראשות ארצות הברית על בת-בריתה סוריה, תביא לתקיפת ישראל, מהווה שלב נוסף בניסיונותיה של איראן להרתיע את המערב ואת ישראל מפני תקיפה צבאית נגדה. למרות שלא ניתן להעריך את מידת נכונותה של איראן להירתם בפועל לעזרת שותפיה ובני חסותה, נראה כי הכלים העיקריים העומדים לרשותה הם בעיקר באמצעות שלוחיה השונים, ובראשם חזבאללה הלבנוני. חזבאללה, המקיים, בתיאום עם איראן, שיתוף פעולה אסטרטגי הדוק עם הנשיא בשאר אסד, המצוי תחת ביקורת בין ערבית ובינלאומית נוקבת בשל דיכוי הברוטאלי את בני עמו, כבר הצהיר בפומבי על תמיכתו בפעולותיו של המשטר הסורי ובמשתמע גם במעשי הדיכוי שלו. לפיכך, במידה שאיראן פטרוניתו תחליט לממש את הצהרת לארגיאני יתכן שהארגון יונחה לפעול – לצד איראן וסוריה – נגד אויביה ובכלל זה גם נגד ישראל. חיזוק להערכה זו התקבל בימים האחרונים מדברי האיום שהשמיע נסראללה כלפי גורמי אופוזיציה בסוריה בעקבות חטיפת אזרחים שיעים בדמשק. עוד קודם לכן, בנאומים שנשא נסראללה במהלך מאי 2012 לציון שיקום שכונת דאחייה ולציון 12 שנים לנסיגת צה"ל מלבנון, הוא התרברב במאגר הרקטות של הארגון וכן ביכולותיו של ארגונו לפגוע בכל נקודה בישראל, כולל בתל אביב. על פי הערכת גורמי ביטחון בישראל, עומד כיום לרשות חזבאללה מערך צבאי מסודר המונה מעל עשרת אלפים לוחמים וכ-60 אלף רקטות לטווחים שונים, בעלות כושר נזק רחב יותר וטווח פגיעה מדויק יותר מאלה שעמדו לרשות הארגון במלחמת לבנון השנייה. יתר על כן, הארגון פרש את כוחותיו על פני עיירות ובכ-160 הכפרים השיעים בדרום לבנון, בצפון הליטני וב-בקאע, תוך שימוש בבתי התושבים כמעוזי לחימה. הדבר נעשה כך שרקטות מאוחסנות בקומת המרתף, מעליה - מגורי משפחה, קומה שלישית נוספת משמשת כמפקדה ובקומה העליונה משכנים משפחה נוספת.

על אף הצהרותיו הלוחמניות של חזבאללה והיערכותו הנמשכת לקראת עימות צבאי עם ישראל, רוב אזרחי לבנון מסתייגים מסבב אלימות נוסף נגדה, זאת בעקבות נסיגתה המלאה של ישראל מלבנון וההכרה הבינלאומית בעובדה זו וכן בשל המחירים הכלכליים והפיסיים אותם נאלצו לספוג אזרחי לבנון כתוצאה ממלחמת לבנון השנייה, אליה נגררו בעל כורחם בידי חזבאללה. ברור, כי עימות חדש בין ישראל לחזבאללה, בו יפעיל הארגון את מערך הטילים הרחב שברשותו, צפוי לגרום לפגיעה גם בצד הישראלי. אולם, התגובה הישראלית תביא לפגיעה קשה ביותר במדינה הלבנונית תוך גרימת הרס ניכר לתשתיותיה ולא רק ביעדים הקשורים ישירות בארגון. הדבר הובהר היטב ובפומבי מפי בכירים ישראלים לתשומת ליבה של ממשלת לבנון, שחזבאללה הינו הציר המרכזי בה. לתושבי לבנון ברור, כי סבב לוחמה נוסף יגרום גם לפגיעה חמורה בכלכלתה, המבוססת על מערכת בנקאית מפותחת, השקעות זרות ותיירות, ותערער את המצב הפוליטי הבלתי יציב ממילא, השורר במדינה. כך, בנוסף לחילוקי דעות הקיימים בין המחנות הפוליטיים השונים ובכלל זה בתוך הקואליציה הבלתי יציבה שמרכיבה את ממשלת לבנון הנוכחית, גורמת המלחמה הפנימית בסוריה למתחים בין העדה הסונית, המזדהה עם המורדים, אל מול חזבאללה והעדה השיעית התומכת במשטרו של אסד. ביטוי למתח הזה ניתן למצוא במהומות שאירעו לאחרונה בטריפולי לאחר הריגתם של שני אנשי דת סונים על ידי כוחות צבא לבנון. אלה גררו האשמות קשות מצד נציגים מהעדה הסונית כלפי צבא לבנון על חדירת אנשי חזבאללה לשורותיו. בנוסף, ארגון חזבאללה, על אף התעצמותו הפוליטית והצבאית, סובל מבעייה תדמיתית קשה במדינה: קביעתו הנחרצת של הטריבונל המשפטי הבינלאומי המיוחד באשר לאחריות אנשי חזבאללה בכירים לרצח ראש ממשלת לבנון לשעבר,

¹ עוז גרטנר הוא מתמחה בתכנית ללוחמה בטרור ולחימה בעצימות נמוכה

חרירי, וניסיונות חיסול נוספים של הארגון נגד יריבים פוליטיים נוספים בלבנון, מהווים אות קלון עבורו. יתר על כן, תמיכתו ושיתוף הפעולה שלו עם שלטון אסד מהווים בקרב הרחוב הערבי הוכחה לצביעות הארגון, אשר תמך במאורעות "האביב הערבי" ועודד אותם, וחושפת בפומבי את היותו קבלן משנה של אינטרסים זרים המנוגדים לאינטרס הלבנוניים והערביים כאחד. כל אלו ועוד, מהווים נדבך מרכזי בחששותיהם של אזרחי לבנון מפני סבב אלימות נוסף, שעלול לגרור אותם למלחמת חורבן בשל האינטרסים של המשטר השיעי-איראני ושל המשטר ה-עלאווי הסורי, אשר טובח באזרחיו. ברור להם, כי במקרה של עימות צבאי, הם עצמם יספגו את מרב האש והפגיעה מצד ישראל, כפי ששב והבהיר השבוע מפקד פיקוד הצפון בהרצאה שנשא בכנס אקדמי לציון יום השנה השישי למלחמת לבנון השנייה.

למרות הסתייגות אזרחי לבנון ועל אף ההערכה הרווחת בישראל, כי חזבאללה אינו שש להעמיד את כוחו הצבאי בפני מבחן מעשי בשל המחיר הכבד הצפוי בנפגעים, בתשתיות ובנכסים, אותו ישלם, יתכן כי התלות הרבה שלו באיראן, ומעורבותם הישירה של גורמי משמרות המהפכה, השוהים בלבנון בפעילותו לא יותירו לנסראללה מרחב תמרון רב במידה שיקבל הנחיה מטהרן לפעול נגד ישראל עבור האינטרסים שלה או של סוריה. כך, למרות שנסראללה כבר הודה לאחר מלחמת לבנון השנייה שלא צפה כראוי את תגובתה הקשה של ישראל, הוא עלול לגרור שוב את האזור לעימות צבאי שתוצאותיו הפעם צפויות להיות קשות ביותר ללבנון וללבנונים כפי שעולה בברור מפי דוברים ישראלים בכירים ביותר. נותרה, אם כן, השאלה - האם נסראללה, שכבר כשל בהערכתו בעבר, גורר הפעם ביודעין את לבנון ואת ארגונו להתאבדות פוליטית וכלכלית. יתכן שהמענה לכך הוא שגורלו של העם הלבנוני אינו נתון עוד בידיו וכי האינטרסים הלאומיים שלו הופקעו לטובת אינטרסים של מדינות זרות, שידי ארגון השליח שלהן עושות בלבנון כבתוך שלהן.